

رکورد شکنی که به نفع هیچ کس نبود!

امسال مصرف برق به بیش از ۶۸ هزار مگاوات رسید و این یک رکورد شکنی محسوب می شود؛ رکورد شکنی که میتواند در صورت ادامه دار بودن وضعیت اقتصاد کشور را تحت الشعاع قرار دهد.

به گزارش سایت خبری پرسون، در حالی اواخر مرداد ماه را سپری می کنیم که براساس آنچه که تاکنون رخ داده است می توان گفت وزارت نیرو توانسته شرایط تولید برق را در کشور مدیریت کند به طوری که اگر بخواهیم امسال را با سال گذشته مقایسه کنیم به جرأت می توان گفت یکی از سال ها موفق در تولید برق در کشور بود و کمترین میزان خاموشی ها را در کشور شاهد بودیم.

اما مسئله اینجا است که در مدیریت برق تولید یک طرف ماجرا است و مصرف نیز باید مدیریت شود. یکی از اقداماتی که وزارت نیرو در پیش گرفته است پاداش به مشترکان خوش حساب است. پاداش خوش حسابی، فقط ویژه پرداخت کنندگان به موقع اقساط بانکی یا مودیان مالیاتی نیست، بلکه برای مشترکان کم مصرف برق نیز مصداق پیدا می کند و مردم در شرایط دشوار اقتصادی، می توانند با بهینه سازی مصرف انرژی، هم در هزینه های جاری ماهانه صرفه جویی کنند و هم پاداش بگیرند.

بر اساس آئین نامه هیئت وزیران، آن دسته از مشترکان برق که مصرف خود را در چارچوب الگو کاهش دهند، مشمول پاداش می شوند و طبق گفته وزیر نیرو، بر اساس قبوض صادر شده، از ابتدای خردادماه تا نیمه تیرماه، حدود ۳۸ درصد مشترکان برق، پاداش صرفه جویی دریافت کرده اند.

بر اساس رویکرد روان شناسانه «تقویت مثبت»، یک شیوه انگیزش در جهت افزایش دفعات تکرار یک رفتار است و پاداش کم مصرفان برق در همین زمینه ارزیابی می شود که در صورت اطلاع رسانی و فرهنگ سازی صحیح، قدرت تغییر الگوها و عادات غلط را در جامعه دارد.

در این میان با وجود آمار و ارقام اعلام شده، درخصوص پاداش کم مصرف ها، هنوز جزئیات موضوع، میزان پاداش حاصل از آن و نیز برق رایگان، برای برخی از مردم عادی روشن نیست.

چقدر مصرف، چقدر پاداش؟

برای روشن تر شدن پاداش مشترکان کم مصرف، تعریف این دسته از مشترکان با توجه به میزان مصرف برق، ضروری است. این موضوع را با توجه به سیاستهای تشویقی وزارت نیرو و نیز اظهارات علی اکبر محرابیان، می توان در گزاره های زیر برشمرد:

هر مشترک بخش خانگی در تابستان، در مناطق عادی، ماهانه ۳۰۰ کیلووات ساعت سهمیه مصرف دارد. این سهمیه یا الگوی مصرف ماهانه در مناطق گرمسیری یک (فوقالعاده گرم) ۳۰۰۰ کیلووات، گرمسیری دو (بسیار گرم) ۲۰۰۰ کیلووات، گرمسیری سه (گرمای متوسط)، ۱۰۰۰ کیلووات و گرمسیری چهار (تا حدی گرم)، ۴۰۰ کیلووات است. مشترکانی که الگوی مصرف را رعایت کنند، بابت هر کیلووات به طور متوسط، ۱۰۰ تومان پرداخت می کنند. این در حالی است که قیمت تمام شده برق در نیروگاه های حرارتی، ۶۵۰ تومان است. از ابتدای خرداد تا پایان شهریورماه، هر مشترک که با رعایت الگوی مصرف، مصرف برق را نسبت به سال گذشته کاهش دهد، ۵۰۰ تومان یا پنج برابر تعرفه برق پاداش می گیرد. قبض برق مشترکانی که حدنصاب الگوی مصرف را رعایت می کنند، در صورت ۵۰ کیلووات صرفه جویی (از ۳۰۰ به ۲۵۰ در مناطق عادی) ۲۵ هزار تومان است که با این صرفه جویی، هزینه برق رایگان می شود.

اگر یک مشترک (در مناطق عادی) به جای ۲۵۰ کیلووات ۲۰۰ کیلووات مصرف کند، ۳۰ هزار تومان، پاداش دریافت می کند. همچنین اگر مشترکی در مناطق گرمسیری یک که امکان صرفه جویی بیشتر وجود دارد، سال گذشته ۳۰۰۰ کیلووات ساعت مصرف برق داشته و امسال آن را به ۲۰۰۰ کیلووات ساعت کاهش دهد، حدود ۵۰۰ هزار تومان پاداش مدیریت مصرف دریافت می کند.

بر این اساس وزارت نیرو، متوسط مصرف در یک واحد مسکونی را با در نظر گرفتن ۱۰ نوع لوازم خانگی برقی پرکاربرد، شامل لامپ ها (کم مصرف ۱۲ وات و LED)، یخچال و فریزر، تلویزیون رنگی، ماشین لباسشویی، جاروبرقی، اتو، ششوار، رایانه، ماکروفر، کولر (آبی و گازی) و سایر تجهیزات مشخص کرده است.

طبق اظهارات محمدحسن زربخش، رئیس انجمن علمی مدیریت مصرف انرژی ایران، ۷۰ درصد برق مصرفی در منازل، مربوط به لوازم خانگی آشپزخانه و ۳۰ درصد، مربوط به روشنایی و دیگر لوازم خانگی است. از مجموع برق مصرفی لوازم خانگی آشپزخانه، حدود ۳۰ درصد به یخچال و فریزر (که وسیله برقی ۲۴ ساعته است) و ۲۶ درصد به کولر آبی و گازی اختصاص دارد.

علاوه بر نوع وسایل برقی و متوسط مصرف آنها، مواردی همچون تأثیر کیفیت لوازم خانگی برقی از نظر میزان مصرف انرژی، زمان صحیح استفاده در شبانه روز، عمر و کیفیت سیم کشی ساختمان و لوازم خانگی و نیز آموزش نحوه استفاده بهینه و صحیح از تجهیزات برقی، می تواند کاهش مصرف و در

نتیجه، پاداش کم مصرفی را به دنبال داشته باشد. در جدول زیر، انواع وسایل برقی با متوسط توان مصرفی و با توجه به میزان استفاده روزانه، مشخص شده است.

جدول وسایل برقی پرمصرف تا کم مصرف بر اساس شاخص‌های وزارت نیرو

ردیف

نوع وسایل / لوازم برقی

متوسط مصرف (وات)

میانگین ساعت مصرف

(شبهانه روز)

۱

کولر گازی

۳۰۰۰ / ۲۰۰۰

۱۲ ساعت

۲

اتو

۱۷۰۰

۰.۲ ساعت

۳

ماشین لباسشویی

۱۵۰۰

۰.۳ ساعت

۴

جاروبرقی

۱۲۰۰

۰.۲ ساعت

۵

سشوار

۱۲۰۰

۰.۲ ساعت

۶

ماکروفر

۹۰۰

۰.۲ ساعت

۷

کولر آبی

۵۰۰ / ۳۰۰

۱۲ ساعت

۸

فریزر

۱۵۰

۲۴ ساعت

۹

تلویزیون رنگی

۱۴۰

۵ ساعت

۱۰

یخچال

۱۳۵

۲۴ ساعت

۱۱

رایانه (با مانیتور)

۱۰۰

۲ ساعت

۱۲

لامپ کم مصرف (۱۲ وات)

۱۲

۴ ساعت

۱۳

لامپ LED

۴

۶ ساعت

۱۴

سایر تجهیزات

۳۰۰

۱.۸ ساعت

* (توضیح: هر کیلووات، برابر با ۱۰۰۰ وات است.)

اگرچه ممکن است شاخص‌هایی مانند میزان متوسط مصرف لوازم خانگی برقی و میانگین ساعت مصرف در شبانه روز، در جدول یادشده، با نظرات متفاوت و حتی انتقاداتی همراه باشد، اما همین شاخص‌ها و اعداد، در خصوص الگوی مصرف، محاسبات تعرفه برق، تعیین مشترکان پرمصرف تا کم مصرف و در نهایت، تعلق پاداش یا قبض رایگان برق، مبنای وزارت نیرو محسوب می‌شوند.

چه زمانی مصرف نکنیم؟

یکی از شاخص‌های مهم برای محاسبه میزان مصرف، مبلغ قبوض و اینکه مشترکان، مشمول پاداش می‌شوند یا خیر، مصرف وسایل برقی خانگی در ساعات اوج بار تا کمبار است که با دقت در نحوه محاسبه تعرفه برق در قبوض، می‌توان به صحت این موضوع پی برد.

در شش ماهه اول سال، خصوصاً تابستان، ساعات ۱۲ تا ۱۸ اوج مصرف و ۲۳ تا ۷ صبح، ساعات کمبار یا مصرف پایین است. همچنین ساعات اوج بار شبانه، ۲۰:۳۰ تا ۲۳ است. بنابراین تعرفه برق در ساعات اوج مصرف افزایش می‌یابد و مشترکانی که در این ساعات، مصرف بیشتری دارند، نه تنها شامل پاداش نمی‌شوند، بلکه قبوضی با مبالغ سنگین در انتظار آنهاست؛ خصوصاً کسانی که در این ساعات از وسایلی مانند ماشین لباسشویی، ماشین ظرفشویی، اتو، سشوار، جاروبرقی، سماور برقی، پلوپز و نظایر آن، استفاده می‌کنند.

به طور کلی مصرف نکردن برق در ساعات اوج و نیز کاهش حدود ۲۵ تا ۳۰ درصدی میزان استفاده از وسایل برقی پرمصرف منزل، می‌تواند به قبوض رایگان یا حتی پاداش و بستانکار شدن مشترکان از وزارت نیرو منجر شود؛ یعنی با مصرف بهینه در ساعات مناسب و صرفه جویی منطقی، مردم نه تنها بدهکار نخواهند بود بلکه طلبکار هم خواهند شد! میزان بستانکاری، در قبوض برق و سامانه «برق من»، قابل مشاهده است.

به خودمان یارانه معیشتی بدهیم!

طبق گزارش مدیرعامل شرکت مدیریت شبکه برق ایران در دیماه سال گذشته، حدود ۷۵ درصد مشترکان کمتر از الگوهای تعریف شده، برق مصرف می‌کنند. آمارهای دیگر از تحلیل رفتار مشترکان برق خانگی نشان می‌دهد حدود ۸۵ درصد مشترکان، الگوی مصرف را رعایت می‌کنند و یا مصرف برق آنها، کمتر از الگوی مصرف است. بر این اساس، چنانچه مشترکان در مناطق عادی تا گرمسیری یک، دو، سه و چهار، حدود ۱۰ درصد در مصرف برق تابستانی صرفه جویی کنند، از ۱۵ تا ۱۵۰ هزار تومان و به همین نسبت، در صورت صرفه جویی ۳۰ درصدی، حداقل از ۴۵ تا ۴۵۰ هزار تومان، پاداش دریافت می‌کنند.

با توجه به واریز یارانه معیشتی ۳۰۰ تا ۴۰۰ هزار تومانی برای هر فرد، پاداش مشترکان کم مصرف، می‌تواند با میزان یارانه یک نفر از اعضای خانواده برابری کند؛ یعنی مردم می‌توانند به خودشان یارانه بدهند.

بر این اساس، خانوارها با این میزان صرفه جویی و با توجه به قیمت‌های کنونی، قادرند ماهانه حداقل یک روغن نیمه جامد زیرو ترانس پنج کیلوپی یا سه بسته چای ۵۰۰ گرمی مرغوب یا کالاهای اساسی دیگر تهیه کنند.

پاداش اجتماعی: تراز تولید و مصرف برق

علاوه بر موارد یاد شده، صرفه جویی در مصرف برق، فراتر از پاداش به مشترکان خانگی، مزایایی در حوزه انرژی برای کشور دارد. طبق آمار وزارت نیرو، میزان مصرف برق با رکوردشکنی جدید در تاریخ ۲۱ تیرماه امسال، با ۹ درصد افزایش به بیش از ۶۸ هزار مگاوات رسیده است. با توجه به حدود ۳۰ میلیون مشترک خانگی در کشور و سهم حدود ۳۵ درصدی مصرف برق خانگی از مجموع مصرف، با احتساب اوج مصرف طی روزهای تابستانی اخیر، روزانه حدود ۲۴۰۰۰ مگاوات برق، توسط مشترکان خانگی مصرف می‌شود.

در این شرایط، اگر علیرغم افزایش تعداد مشترکان طی یک سال گذشته، مصرف برق خانگی ۱۰ درصد کاهش یابد، به میانگین سال گذشته خواهیم رسید که اتفاق ارزشمندی است. هرچه این کاهش مصرف، با سیاست‌های تشویقی و پاداش به کم مصرفان برق، بیشتر شود و نیروگاه‌ها توسعه و تجهیز یابد، ناترازی تولید و مصرف برق را جبران می‌کند که برای دولت و مردم، هر دو، پاداش یا مزیت است.

این امر همچنین به حمایت از طرح‌های بهینه سازی مصرف برق از جمله توسعه نیروگاه‌های مجازی با کمک انرژی‌های تجدید پذیر می‌انجامد. بر این اساس، در بازار بهینه سازی، اجازه داده می‌شود انرژی صرفه جویی شده از طریق کاهش مصرف یا افزایش راندمان تولید در نیروگاه‌ها، به صنایع متقاضی فروخته شود و نیروگاه مجازی ایجاد شود. این نیروگاه‌ها، مزایای زیادی مانند توانایی تحویل برق تولیدی با واکنش سریع نسبت به بار پیک دارد. از این رو، پاداش فردی حاصل از صرفه جویی به کم مصرفان برق، از جمله پاداش ۳۸ درصدی مشترکان از ابتدای خرداد تا کنون، منجر به سرمایه گذاری‌های گسترده‌تر و پاداش‌های جمعی بزرگ‌تر برای هم ترازای تأمین و تولید برق در کشور خواهد شد. برای مشترکان خانگی نیز که طی سالهای اخیر، قطعی برق در تابستان به یک عادت تبدیل شده بود، تابستان بدون خاموشی مستمر و برنامه ریزی شده، پاداش اجتماعی ارزشمندی است.